

97 167

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 30797.

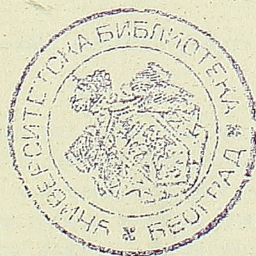
НОВА ЕВРОПА

КЊИГА ТРИНАЈСТА

ОД ЈАНУАРА ДО ЈУНА, 1926

ЗА РАДНО КОЛО „НОВЕ ЕВРОПЕ“

УРЕДИО, М. БУРЧИН.



1926

IZDANJE „NOVE EVROPE“ ZAGREB

HOBA EBPOHA

AMBA TIVARIA

AMBA TIVARIA

AMBA TIVARIA



САДРЖАЈ:

Broj 1. (11. Januara 1926).

Наше јединство Срби и Bosni i Srbija Наш парламентаризам Prosvetna politika G. Radića

	Страна
Наше јединство (Lim)	1
Срби у Босни и Србија (Шћ. Грђић)	6
Наш парламентаризам (njegove врline и njegove mane) (M. Grol)	12
Prosvetna politika G. Radića (jedna ilustracija na pri- meru) (M. Ć.)	19
Књиге и листови: „Prilozi za psihologiju deteta“ (S. T. Popović)	31

Uz ovaj broj ide, kao prilog, četiri reprodukcije najnovijih vajarskih radova
Ivana Meštrovića.

Као полазну тачку за практични рад, односно као основну јединицу целине чије интересе имамо непосредно да заступамо, штитимо, и унапређујемо, стављамо југословенство, под којим разумевамо и исповедамо, и данас још као увек — и данас можда више него икад —, јединство нашег народа: за нас су Србохрвати, и остаће, један јединствен народ, а њихова су најближа браћа по крви и по језику, и по животним интересима, Словенци. На тој основи имаће да се изradi, на крају крајева, целокупно уређење наше државе, Југославије, ако не од нас а оно од оних који за нама долазе.

Из основних погледâ „Нове Европе“
(„Нова Европа“ IX, 2/3).



Narodne manjine Проблем малих народâ Velika Britanija u Indiji

	Страна
Маџине у Југославији (И. Колбе)	33
Problem malih narodâ, i njihova uloga u novoj Evropi (E. Beneš)	39
Велика Британија у Индији (Ср Х. Верни-Ловет)	49
Економски преглед: Штедња и нашим државним izdacima (I. Belin)	55
Књиге и листови: „Устав и брачно право“ Д. Томца (Сл. Киршнер) — Decembarska sveska „Slavonic Review“ (—č—)	61

Мале државе могу лако страдати ако се, у својој унутарњој или својој спољној политици, не држе и својих идеја и идеја међународне демократије које су били главни покретачи и стварачи њихова постанка и њихове слободе.

Ед. Бенеш

(у чланку „Проблем малих народâ“, у овом броју, на стр. 47).

У међусобном поверењу већине и мањине јесте једина здрава основа праву мањине . . . Једна и неразделјива сељачка демократија Југославије — ни вером, ни племеном, ни народношћу —, то је највеће јемство за једну неразделјиву слободу, за једно неразделјиво право вредних и поштенih руку изнад свих других права; за благостанје Југославије, за мир, за пријатељства свуда око ње . . .

М. Грол

(у чланку „Положај и задаћа Мађара у Југославији“, „Bácsmegeyi Napló“, божићни број 1925).

Југословенски Одбор i његова политика у Рату

Поратна литература (Л.)	65
Како је постала Југославија, I: Поџеси Југословенског Одбора (Dr. Siton-Vatson)	68
Политика Југословенског Одбора, I: Оснивачи и идеје-водиље; II: Односи према saveзничким владама; III: Односи према Српској Влади и осталим Јужним Словенима (N. Stojanović)	83

Knjige i listovi: „Die Kriegsschuldfrage“ (-č-) —
 „Критике“ В. Глигорића (-л-) 94

Крфска Декларација, повеља на којој почива покрет уједињења, прожета је духом потпуне једнакости између „оних из Краљевине“ и оних за границом; и нема другог темеља који би био бољи да се на њему зида. Сваки покушај старог нараштаја у Србији, да се врати на ужу српску основицу, на супрот што широј југословенској, мора наићи на чврст отпор код Савезника; такав би отпор поздравило с одушевљењем млађе поколење Југословена, јер оно друго ништа и не тражи до да стресе са себе и сувише балканске традиције прошлости . . . Сваки српски државник који не би увидео ову истину, заслужује да га сматрају несамометњом у погледу јединствене политике за ствар Савезника, већ и издајником највећих интереса своје расе.

Др. Ситон-Ватсон

(у чланку „Србија има да бира“, „The New Europe“ од 22. августа 1918).

Број 4. (26. Фебруара 1926).

Svetozar Miletić

(стогодишњица од рођења)

Блаженој сени Светозара Милетића (Л. Поповић) . . .	97
Jugoslovenstvo Svetozara Miletića (V. Stajić)	99
Osnove Miletićeve političke misli (D. Porović)	111
Светозар Милетић патријарху Рајачићу (једно писмо, са коментаром проте Д. Руварца, и В. Стајића) . . .	117
Mesto političkog pregleda: Vlada i novinari (M. Č.)	122
Књижевна кроника: Двадесетпетогодишњица „Српског Књижевног Гласника“ (Лим) . . .	126
Књижевне индискреције (—л—)	127

Кад извесни купне час,
 Зови само, ево нас!

Васа Живковић
 (Милетићева Песма, 1870).

„Ако посејано семе и не проклија одмах, али ће настати срећније време, те ће проклијати и doneti плод који му namenismo“.

Svetozar Miletić
 („Zastava“ 1868, broj 55).

„Такви су људи часни и светли изузеци у данашњем филистарском добу, када је поквареност постала општа, а бескарактерност карактеристична . . .“

Јован Скерлић

(у чланку „Милетићева седамдесетогодишњица“, „Социјалдемократ“, бр. 6., од 11. фебруара 1896).

Смрт Ивана Лорковића Arbanija i Arbanasi

	Страна
Иван Лорковић (И. Политео)	129
Smrt Ivana Lorkovića (M. Č.)	132
Стварање Арбанашке Државе (Б. Лазаревић)	134
Kulturno uredjenje Arbanije, i zadaci njene inteligencije (M. Šerko)	138
Развој арбанашког национализма (К. Чекрези)	140
Ko su Arbanasi (H. Barić)	146
Naši privredni odnosi s Arbanijom (D. Miličević)	150
Mesto političkog pregleda: Medjunarodna fašistička zavera? (E. Deri)	155
Књижевна кроника: „Фронтови“ (—л—)	159
Kad filozofi govore (—л—)	162
Književnost na lutriju (-šin)	164

Нас, поред економских веза, инспиришу и тежње културно-политичког препорођаја Балкана, за који је међусобно зближење његових народа један од првих услова.

„Трговински Гласник“

(од 7. новембра 1925, уводник: „Ми и Арбанија пред закључењем трговинског уговора“).

Miguel de Unamuno Агонија Шпаније

Агонија Шпаније (Miguel de Unamuno)	165
Последњи пророк (Б. Радица)	168
Miguel de Unamuno: Bilbao (pesma u prozi)	172
Мигуел де Унамуно: Облаци сутона (песма)	173
Miguel de Unamuno: Don Kihot u savremenoj evropskoj tragikomeditiji	174
Унамунова визија живота (А. Тилгер)	180
Život i dela Don Miguela de Unamuno (B. Radica)	185
Шпанија као духовна вредност (Ж. Касу)	187

G. A. Becker: Четири песме	193
Beleške: El Greko i Klovijo (B. R.) — Унамуно и Југославија	196

Уз овај број иде, као прилог, репродукција трију слика Ел Грека.

Teško onoj zemlji u kojoj nije dopušteno
raspravljati o rodoljublju . . .

M. de Unamuno

(u eseju „Moja religija“, Madrid 1917).

Broj 7. (11. Aprila 1926).

Југославија на мукама Тајна света („Гнани Јога“)

Pretres Budžeta — Народна Банка

Наша графичка уметност

Југославија на мукама (Ђ.)	197
Тајна света („Gnani Joga“) (M. T. Bikić)	201
Политички преглед: Претрес Буџета (Вес. М. Вукићевић)	208
Економски преглед: Narodna Banka pred svojim акционарима (Gj. i M.)	211
Књижевна кроника: Књижевне „ситнице“ (-л-)	213
Уметнички преглед: Naše grafičke izložbe (-л-)	216
Књиге и листови: Из докумената новије Руске Историје, VII: Истрага противу Декембриста (1825) (Ал. Јелачић)	219
Beleške: Kad nekome djavo ne dâ mira (M. Ć.) — Један пријатељ грофа Л. Војновића	225
	227

Наша Народна Скупштина данас је само средство у рукама једне клубске мафије, и у суштини она је више конвенат него парламенат. И сасвим је у складу што наша најјавнија кућа, шћућурена у бившој коњичкој касарни, где је 1868 инаугурисано преторијанство, једва животари, — док пљуште министарски укази, и док се нова парламентарна зграда подиже брзином зидања Скадра на Бојани . . .

Вес. М. Вукићевић

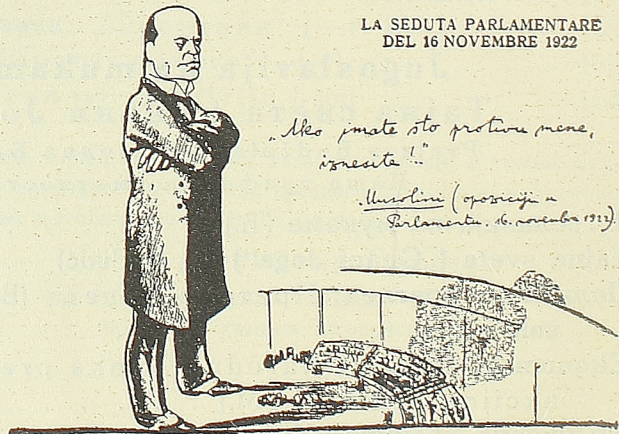
(у данашњем броју „Нове Европе“).



Фашистичка Италија

(како је они виде)

	Страна
Идеје фашизма (Б. Бените)	229
Fašizam naspram Југославије (О. Ранди)	232
Историјска схема фашизма (А. Софичи)	236
Filozofija fašizma (G. Markokija)	241
Ризорцименто и Кавур (В. Кардарели)	246
Kulturni i prosvetni problem fašizma (Е. Kodinjola)	251
Економски односи Италије и Југославије (Gj. Beri)	256
Лирски финале: Италија (Б. Унгарети)	260
Италија „у виду листа“ (А. Балдини)	261
Beleške: А. Софићи (В. R.) — V. Kardareli (В. R.) — Талијанска Академија (В. R.) — „La Fiera Letteraria“ (В. R.)	265



Пашић и одговорност за Рат Фашистичко законодавство Финансије G. Стојадновића

G. Pašić i Сарајевски Аtentat (Џ.)	269
О одговорности за Светски Рат (М. Ђ.)	273
Za intelektualnu saradnju narodâ (А. Roko)	278
Правци фашистичког законодавства (К. Костамања)	280
Naši Amerikanci i naša iseljenička politika (P. V. Brežnik)	283
Економски преглед: Финансије G. Стојадновића (И. Белин)	287

Књижевни преглед: Госпођица Лоример и каплар-Живкова чизма (И. М. Петровић)	293
Beleške: Odgovor M. Krleže — „Gnani Joга“	300

„Što je rekao G. Ljuba Jovanović, ja to ne znam, ali je rekao jednu neistinu . . . To je jedna pogreška koja mu se ne može oprostiti.“

N. Pašić

(pred Glavnim Odborom Radikalne Stranke, optužuje Lj. Jovanovića za izjave u „Krvi Slovenstva“, 25. aprila 1926).

„ . . . ja бих могао одговорити Г. Пашићу, да се код мене налази доста ствари које су од капиталне важности за моју одбрану. Али сам их задржао од публициитета само зато што нисам желео да тиме шкодим Г. Пашићу и Радикалној Странци.“

Љ. Јовановић

(у својој одбрани, истог дана).

Broj 10. i 11. (26. Маја 1926).

Каритулација Срне Горе

(краљ Никола и ђенерал Пешић)

Црна Гора у новој Европи (Ј. Ђоновић)	301
Срна Гора и Svetskom Ratu (N. Škerović)	306
О паду црногорске Државе и њене Династије (М. Даковић)	315
Serdar Janko о каритулацији Срне Горе	333
Iz dokumenata: Jedan poverljiv izveštaj ruskog Ministarstva Inostranih Dela о crnogorskoj каритулацији (L. Pišteljić)	334
Ко је издао Црну Гору (М. Ђ.)	341
Uzroci crnogorske каритулације (P. Plamenac)	348
Процес Црне Горе (П. Шоћ)	367
G. Pašić u Skadru i San-Gjovani-di-Medua (N. Petrović)	374

Slavno mrite, kad mrijet morate!
čest ranjena žeže hrabra prsa,
u njima joj nema bolovanja.

Iguman Stefan.

Не бојим се од вражјега кота,
нека га је ка на гори листа,
но се бојим од зла домаћега.

Владика Данило.

Pokoljenja djela sude; što je čije, daju svjema . . .

Posveta prahu oca Srbije.

(Све из „Горског Вијенца“.)

Никола Пашић

i

Radikalna Stranka

(у славу његове осамдесетгодишњице)

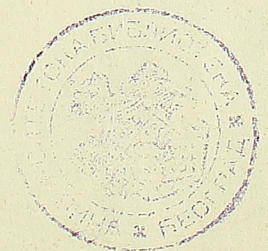
	Страна
Jugoslavija pod radikalnim režimom (Ć.)	381
Радикална Странка (Ј. Продановић)	386
Radikalna Stranka i narodna prosveta (Drag. M. Mi-hajlović)	394
Политичко идолопоклонство (Вес. М. Вукићевић)	399
Ко може са радикалима и са Рашићем (Lj. Davidović)	405
Личност Николе Пашића (Simplex)	410
Рашић и Goluhovski (Nastas Petrović)	416
Državništvo N. Pašića (Sv. Grebenac)	424

Уз овај број иде, у тексту, Пашићев портрет, репродукција цртежа
Јозе Кљаковића.

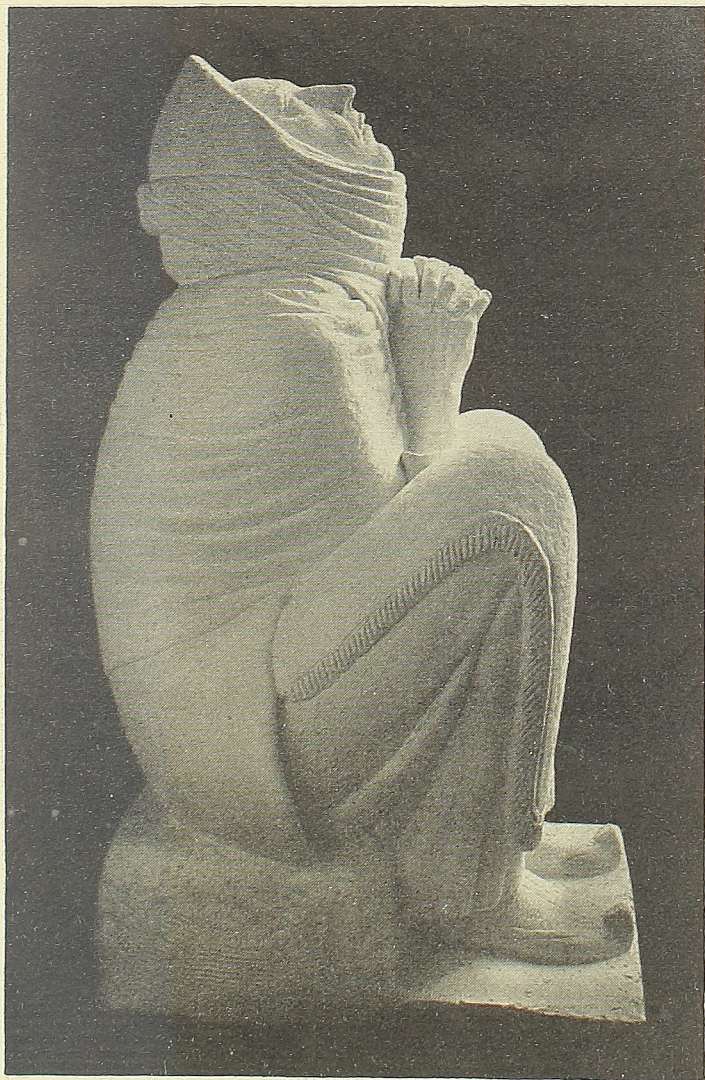
„ . . . Почела је да се губи вера у државу; а ми кажемо,
да ова држава треба да живи и да напредује. Хоћемо да она
иде напред и да буде слободна. Упамтите ону стару народну
истину: правда је спора али достижна! . . . ”

Љуба Давидовић

(на збору против корупције, у Љубљани, 30. маја 1926).

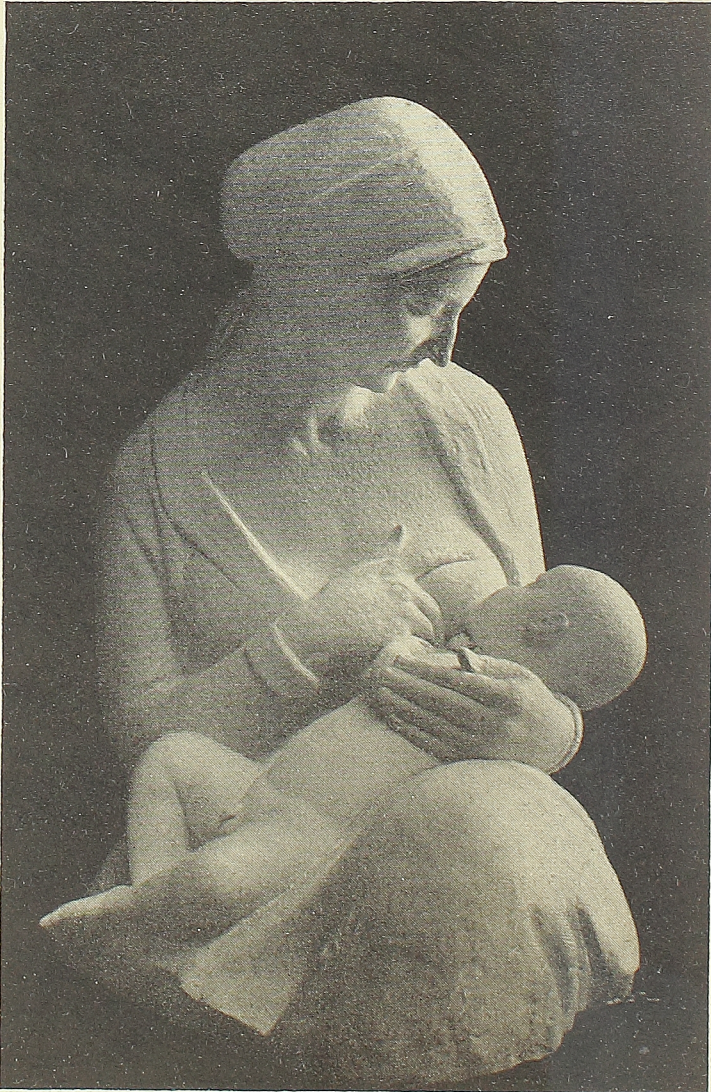


NAJNOVIJI RADOVI IVANA MEŠTROVIĆA

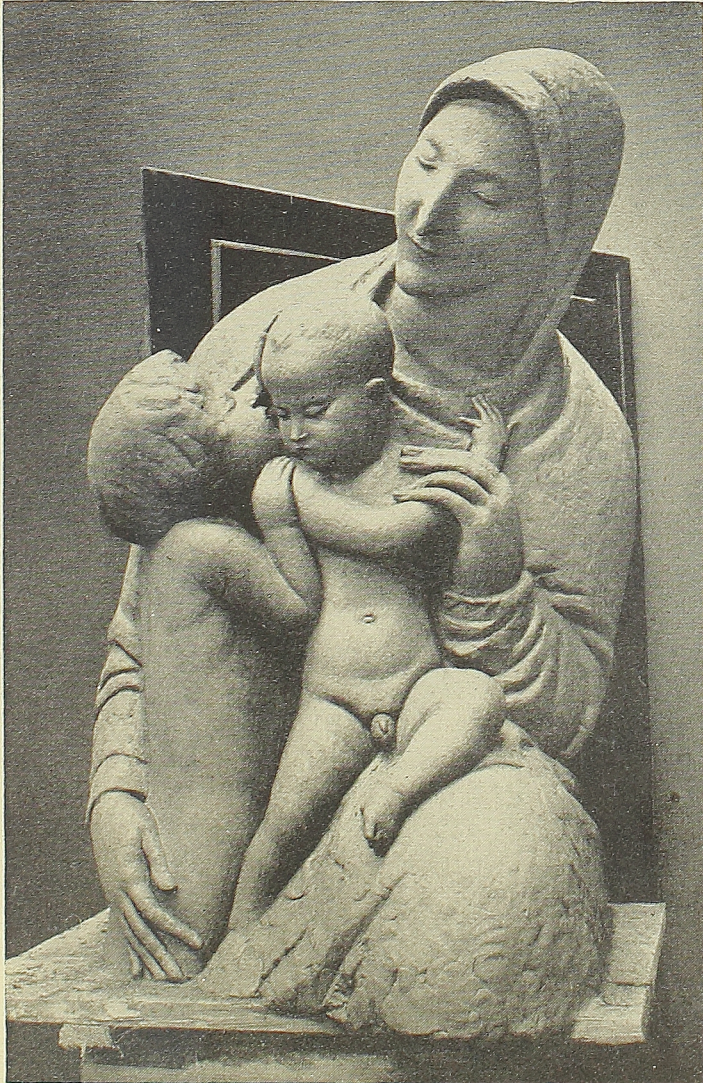


MAJKA NA MOLITVI





MAJKA SA DETETOM



MAJKA SA DVA DETETA





SV. FRANJA ASISKI

7 167

NOVA EVROPA

КЊИГА XIV. — ОД ЈУЛА ДО ДЕЦЕМБРА, 1926

ZA RADNO KOLO „NOVE EVROPE“
UREDIO, M. ĆURČIN.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 30.797

SADRŽAJ:

Број 1. (26. Јула 1926).

Naš nacijsonalni program

Циљеви Соколства

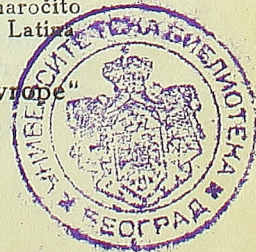
Večna mladost

Корупција, с привредног гледишта

	Strana
Наш нациjsонални програм (И. Колбе)	1
Ропово о Sokolstvu (поводом прошлог Svesokolskog Sleta у Прагу) (L. Поповић)	7
Вечна младост (К. Станковић)	15
Лудвик Куба у Македонији (један разговор) (Ј. Кршић)	19
Корупција, с привредног гледишта (И. Белин)	23
Економски преглед: Овогодишњи лјубљански ве- саям (I. Belin)	27
Књиге и листови: У. Petrovića „За сваки дан“ (К. G. Georgijević)	29
Белешка: Уз Пашићев број „Нове Европе“: Један исправак Г. Јаше Продановића	32

Naša je velika otadžbina ovaj svet, a čovečanstvo je naša velika težnja . . . Ljubav ka čovečanstvu može dobiti zasada za nas svoj najkonkretniji izraz u ljubavi ka Slovenstvu, koje je po idejama što ih je dosada u svom krilu odnegovalo naročito pozvano da izvrši veliku kulturnu misiju, nakon Grka i Latina Kelta i Germana i Romana . . .

Iz osnovnih pogledâ „Nove Evrope“
(u broju od 1. januara 1924).



Ватсоново „Сарајево“ Propast Nemačkog Carstva

	Strana
Vatsonovo „Sarajevo“ (Ć.)	33
„Otkrića“ G. Ljube Jovanovića (Dr. Siton-Vatson) . . .	35
Nemas o „Sarajevu“ (H. Kantorovic)	40
Пропаст Немачког Царства (К. Новак)	43

Na sreću dobrog imena Srbije, ne zavisimo od onoga što pojedini političari misle da, u izvesnom momentu, treba da reknu ili oporeknu. Imamo u obilju pouzdanih podataka — često, dabogme, zaobilaznih, ali u svojoj dopunjujućoj se množini veoma ubedljivih — koji pokazuju, da su iskazi G. Jovanovića ne manje neverovatni nego što su lako nabačeni ili pozitivno štetni. Ja stoga verujem, da će i čitaoci ove knjiige, samnom zajedno, odbaciti priču iz „Krvi Slovenstva“ kao potpuno nepouzdanu . . .

Siton-Vatson

(u predgovoru jugoslovenskog izdanja „Sarajeva“).

Поштено истраживање узрока Рату — маколико оштар био суд до којег смо њиме дошли — не може се смарати осветљивошћу наспрам наших ранијих непријатеља; бар што се мене тиче, ја сам увек готов да сарађујем и са немачким испитивачима овога проблема као са савезничким, ако им је само стало до тога да се приближе истини. Што више осуђујемо старе силе и старе режиме, утолико живље желимо да створимо заједничку подлогу за просуђивање нових, и за рад са њима.

Ситон-Ватсон

(у предговору енглеског издања „Сарајева“).

Crna Gora u Svetskom Ratu (Лазар Мијушковић и ђенерал Пешкић) Vilzon i Masarik

Једна кајмакчаланска енциклопедија

Званична Црна Гора и капитулација (Л. Мијушковић)	65
Gjeneral Pešić manevriše (M. Ć.)	70
Predsednik Vilzon i profesor Masarik u Svetskom Ratu (K. Novak)	77

Књиге и листови: Једна кајмакчаланска енциклопедија (И. М. Петровић)	84
Godišnjak za 1926 Dobr. Stošovića (—1—)	94
Масарикова „Светска Револуција“ (М. Ковачић)	96

General Pešić, jednom rečenicom u svom poznatom članku u „Ratniku“, govoreći o kapitulaciji Crne Gore i o padu Lovčena, kao da je hteo da sebe učini jedino zaslužnim za ono što se desilo. On, a i svi drugi koji budu onako kao on shvatali istorijske događaje, biće rdjavi svedoci pred potomstvom. Nikakvom veštinom i nikakvim nadmudrivanjem ne može se izazvati jedan veliki čin, ako za nj nema drugih, objektivnih u lovā i preduslova. U ovom slučaju, mogao je G. Pešić, ili sve one sile čiji je on bio eksponent, upućivati iz sve snage na jednu stranu a da događaji opet ne uzmu tok koji su oni želeli . . . Oni koji su zajedno pripremili jedan koliko krupan toliko ružan istorijski događaj, pravo je da podele i odgovornost za svoje delo.

Jovan Gjonović

(u svom članku „Ko je pripremio kapitulaciju Crne Gore“, „Nova Evropa“ od 26. maja 1926).

Број 4. и 5. (11. Септембра 1926).

Нова Русија

— na vidiku

Rusija u Novoj Evropi (Ć.)	97
Нова Русија (В. Марков)	98
Нови правци совјетске политике (поводом XIV Конгреса Komunističke Stranke) (А. Вишковски)	105
„Неп“ и „Неонеп“ (М. Стрјелец)	111
Selfaštvo u Revoluciji (S. Maslov)	115
Савремено руско задругарство (Г. Озерецковски)	121
Прогноза Руске Револуције (кнез Е. Трубецкој)	124
✓ Mihajlo Saltikov (1826—1889) (Е. Јелаčić)	130
✓ Žrtva bezvremenja (u spomen S. Jesenjinu) (N. J. Fedorov)	133
Beleške: „Сельачка Русија“ (С. Маслов) — Конгрес руске емиграције у Паризу (Ј.) — „Deca emigracije“ (R.) — Kritičarima „Ruske Revolucije“ (Al. Jelačić)	137

Мистици смо ми особите врсте: на руски начин. Ми смо, стварно, људи земље, јер верујемо да ће наше хиљадугодишње царство бити не за гробом, не на небу, већ на земљи.

Александар Блок
(1917).

Moral, i žena

Право ванбрачног детета

Seksualno prosvetivаnje оmlаdine

	Strana
Жена и морал, и мода (К. Станковић)	145
Pravo vanбрачног детета (Z. Rozenberger)	150
Сексуално просвећивање оmlаdине (Сполни нагон као педагошки проблем) (J. Турпић)	164
Psihologija mladosti i našа srednja škola (Sl. T. Popović)	170
Društveni pregled: Neuvažavanje umnih radnika (поводом Другог Конгреса Правника) (M. Dolenc)	173
Белешка: „Тотем“ у Шумадији (А. Гавела)	176

Па све кад се имају и све врлине, треба умети једно: и саме врлине послати на време да спавају.

Ви хоћете још да вам се плати, ви пуни врлина! Хоћете награду за врлину, и небо за земљу, и вечност за вашу данашњицу! . . .

Vi volite svoju vrlinu kao majka čedo, . . . ali vaša je vrlina, u stvari, vaše drago ja! . . . O, moji prijatelji! Smisao vaših reči o vrlini trebalo bi da bude: da je vaše ja u svemu što radite, kao što je majka u svome čedu . . .

Niče

(„Zaratustra“ o katedrama vrline, i o vrlima).

Југословенство — циљ

Међународна Организација Рада

Šekspir u nas

Politički članak (L.)	177
Potreba nove orijentacije Medjunarodne Organizacije Rada (Gj. Ćurčin)	182
Изложба ратне и поратне пропаганде (у Минхену) (П. Блашковић)	187
Privredni pregled: Izbor guvernera Narodne Banke (I. Belin)	190

Књижевна кроника: Шекспир у нашој књижевности (И. М. Петровић)	194
Књиге и listovi: „О ugledanju na Hrista“ (R. L. Knežević)	207

У сећању на прошлост, ми утолико озбиљније схватамо одговорност пред будућношћу . . . Косово Поље код вас, Бела Гора код нас, освећени су. Наш је заједнички задатак, да будно пазимо и радимо на томе, да се Косово Поље и Бела Гора никад више не понове. Ми чврсто верујемо у мирну и срећну будућност, увек одлучни да бранимо што је наше, никад непретећи што је туђе, и непретећи никад никоме . . .

Из Адресе делегата Чешкословачке Скупштине
и Чешкословачког Сената
(упућене Народној Скупштини Југославије, и предате
4. октобра 1926).

Број 8. (26. Октобра 1926).

Sedma Skupština Друштва Народа

Naša predratna omladina

Smisao Društva Narodâ (Ć.)	209
Седма Скупштина Лиге Народâ (Р. Митковић)	212
Наша предратна омладина (Ј. Зубовић)	217
Društveni pregled: Kongres Medjunarodne Student- ske Konfederacije (N. Bistrov)	225
Књижевна кроника: Николај Богомољац — песник (В. М. Вукићевић)	226
Živko Vekarić: Verkl „Provincija“ (pesma)	230
Књиге и listovi: Al. Jelačića „Ruska Revolucija, i njeno poreklo“ (E. Spektorski)	231
Друга Руска Револуција, приказана од нјених учесника, IX: V. V. Šuljgin (Al. Jelačić)	234
Beleške: Dr. Helen Hanson (M. Ć.) — Dr. Miloš Mojić (-1-)	240

Svi prijatelji mira, poretka, i demokratije, dužni su da poštuju i pomažu Ligu Naroda.

Ed. Beneš

(u „Novoj Evropi“ od 1. septembra 1925).